

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 47053
Nom: Malalties en Països en Desenvolupament
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 13
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2283 - Màster Universitari en Cooperació al Desenvolupament	Facultat de Geografia i Història	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2283 - Màster Universitari en Cooperació al Desenvolupament	Salud Global	OPTATIVA

COORDINACIÓ

TRELIS VILLANUEVA MARIA

RESUM

El mòdul compta amb dues matèries:

-Malalties infeccioses. En aquesta matèria es revisen de forma general, però amb la concreció necessària per a la compressió de les vies de transmissió i mesures de prevenció i control, els principals agents infecciosos (bacteris, virus, paràsits i fongs) responsables de les malalties transmissibles més prevalents en països en desenvolupament.

-Atenció integrada de les malalties prevalents. Es tracta de complementar la formació anterior amb les malalties no transmissibles més freqüents en contextos de cooperació (malnutrició, salut ocular, salut mental, salut sexual i reproductiva). Alhora es revisen plans i estratègies de control (vacunes, destinats a combatre aquestes malalties des de la Cooperació al Desenvolupament.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No se requieren

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

2283 - Màster Universitari en Cooperació al Desenvolupament

Actuar con autonomía en el aprendizaje, tomando decisiones fundamentadas en diferentes contextos, emitiendo juicios en base a la experimentación y el análisis y transfiriendo el conocimiento a nuevas situaciones.

Analizar críticamente los teorías y enfoques de desarrollo que perpetúan modelos injustos que están en la base de la desigualdad y la pobreza.

Aplicar criterios de análisis de la realidad económica, política y ecosocial en los que se insertan los enfoques y problemáticas de la cooperación al desarrollo.

Aplicar els coneixements teòrics adquirits al llarg del curs en qualsevol treball de recerca o intervenció en matèria de cooperació al desenvolupament.

Aplicar l'enfocament del marc lògic, així com altres metodologies existents, en la planificació, seguiment i avaluació de projectes de cooperació al desenvolupament.

Aplicar metodologías y técnicas para el diseño, planificación, gestión y evaluación de intervenciones de desarrollo a nivel de políticas, planes, programas y proyectos.

Aplicar técnicas cuantitativas y cualitativas para el análisis de datos estadísticos empíricamente obtenidos in situ o través de bases de datos.

Colaborar eficazmente en equipos de trabajo, asumiendo responsabilidades y funciones de liderazgo y contribuyendo a la mejora y desarrollo colectivo.

Comprender los diferentes contextos, con un carácter integral, y dar respuestas eficaces que promuevan la mejora de la calidad de vida de las personas en el ámbito de la cooperación internacional al desarrollo.

Conèixer aspectes bàsics de la realitat empírica dels països subjecte i objecte de la cooperació al desenvolupament.

Conèixer elements bàsics sobre la salut global, les causes de les desigualtats en salut i les situacions de major vulnerabilitat als països en desenvolupament respecte a la salut.

Conocer y comprender, desde el propio ámbito de la titulación, las desigualdades por razón de sexo y género en la sociedad; integrar las diferentes necesidades y preferencias por razón de sexo y de género en el diseño de soluciones y resolución de problemas.

Contribuir en el diseño, desarrollo y ejecución de soluciones que den respuesta a demandas sociales, teniendo en cuenta como referente los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

Demostrar razonamiento crítico y autocrítico en el ámbito de la titulación, considerando aspectos tales como la ética profesional, los valores morales y las implicaciones sociales de las diferentes actividades realizadas.

Desarrollar una perspectiva crítica y de carácter multidisciplinar en el diseño de las estrategias operativas sobre la calidad y la eficacia del concepto de cooperación al desarrollo.

Descriure els principis, teories, metodologies i tècniques de disseny, planificació, gestió i avaluació d'intervencions de desenvolupament en polítiques, plans, programes i projectes.

Distingir els actors clau del sistema de cooperació al desenvolupament a escala nacional i internacional, així com els mecanismes que fan servir.

Formular e implementar políticas y proyectos de desarrollo, tanto en ámbitos públicos como privados, en el marco de la Agenda de Desarrollo Internacional, los ODS y, con atención particular, a sus valores democráticos, entre ellos, el empoderamiento de las mujeres (ODS 5), la inclusión de toda la población independientemente de su origen, sexo, raza, discapacidad, etnia, religión, situación económica o cualquier otra condición (ODS10) y la consecución de ciudades y asentamiento humanos que sean inclusivos (ODS11)

Identificar les forces econòmiques, socials i polítiques que expliquen i provoquen l'existència de la pobresa, la desigualtat i la crisi ecosocial, així com de problemàtiques específiques de les nacions i territoris amb necessitats de desenvolupament.

Identificar necessitats i prioritzar accions amb èxit en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.

Integrar conocimientos y formular juicios a partir de consideraciones sociales y éticas, con atención a la accesibilidad de las personas con discapacidad y con perspectiva de género.(ODS5 y ODS10).

Proposar solucions creatives i innovadores a situacions o problemes complexos, propis de l'àrea de connexió, per donar respostes a les diverses necessitats professionals i socials

Saber comunicarse de manera efectiva, tanto de forma oral como escrita, adaptándose a las características de la situación y de la audiencia.

Seleccionar i aplicar en totes les seues fases l'enfocament i disseny d'investigació més adequat al problema detectat en el context concret d'intervenció.

Utilizar técnicas avanzadas de búsqueda, organización, sistematización, puesta en valor y evaluación de información en contextos vulnerables y desestructurados necesitados de políticas informadas de desarrollo

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

«MALALTIES INFECCIOSES»

Tema 1. Desigualtat i malalties infeccioses. Introducció a la Medicina Tropical. Malalties desateses a

Espanya. Leishmaniosi.

Tema 2. Tripanosomiasi humanes. Malaltia del son i Malaltia de Chagas.

Tema 3. Malaltia de Chagas. Eliminació de la transmissió vectorial a Missions (ARG). Kala-azar, a l'interior de la pobresa. Leishmaniosi a Misiones (Argentina). Cisticercosi en població escolar, districte de Gakenke, Ruanda.

Tema 4. Micosi. Video PARENTE. Estudi de Cas: evidència de Sífilis en població Mbya-Guaraní.

Tema 5. Cestodosi, cisticercosi. Filariasi. Geohelminthiasis (STH) i Schistosomiasis.

Tema 6. Malària.

Tema 7. Aedes aegypti, Aedes albopictus, una amenaça en els tròpics. Dengue, febre groga i altres arbovirus.

Tema 8. La SIDA.

Tema 9. Tuberculosi. Còlera, tifus, ràbia, ébola.

«ATENCIÓ INTEGRADA DE LES MALALTIES PREVALENTS»

Tema 10. Programes de prevenció i control. La salut sexual i reproductiva.

Tema 11. Salut maternoinfesantil.

Tema 12. Malalties infeccioses més freqüents en la infància en països en vies de desenvolupament.

Tema 13. Binomi paràsits intestinals-nutrició: detecció i plans de control de les parasitosis i la malnutrició de forma individual o combinada.

Tema 14. Les vacunes en l' eradicació de les malalties prevenibles en la infància. Actuals estratègies dels diferents organismes internacionals per augmentar la cobertura vacunal (OMS, UNICEF, OPS).

Tema 15. Malnutrició en la infància. Malnutrició calòric-proteica (marasme, kwashiorkor). Malnutrició de micronutrients (raqutisme, ferropènia, altres). Maneig i prevenció de la malnutrició: principis generals del tractament bàsic, tractament d' emergència, tractament d' afeccions associades i absència de resposta, alta fins a la recuperació completa. Nutrició en contextos de cooperació i acció humanitària.

Tema 16. Salut Mental en contextos de cooperació.

Tema 17. Salut ocular. Campanyes de sensibilització i educació per a la salut. 4. La catarata, estudi i tractament.

Tema 18. Breu repàs dels aspectes més importants de la lepra.

Tema 19. Farmamundi. Subministrament i ajuda farmacèutica a organitzacions humanitàries i països en desenvolupament. Emergències. Farmaciola Comunitàries. Logística i distribució de medicaments.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	58,00
Seminari	5,00
Pràctiques a l'aula	58,50
Altres activitats	8,50
Total hores	130,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	135,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	20,00
Total hores	195,00

METODOLOGIA DOCENT

-Sessions presencials teòriques amb exposició de continguts bàsics del programa.

-Realització de seminaris com espais per a la reflexió, posada en comú i aprofundiment dels continguts ja treballats per l' alumne amb anterioritat a través del seu treball autònom.

-Sessions presencials pràctiques en les quals s' utilitzaran estratègies metodològiques de resolució de problemes, estudi de cas i aprenentatge per projectes per a l' aplicació dels conceptes bàsics prèviament introduïts.

-Ensenyament pràctic a través de visites guiades (sortides de camp).

-Tutories en aula per a la resolució de dubtes i clarificar col·lectivament qüestions d'interès per a tots els alumnes en

relació als continguts conceptuals o pràctics, així com el treball que hauran de realitzar de forma autònoma.

AVALUACIÓ

Para que se evalúe una materia se requiere una **ASISTENCIA MÍNIMA del 80%** de las horas lectivas que tenga asignadas.

La **calificación global de la asignatura** se obtiene a partir de las calificaciones obtenidas en las pruebas que a continuación se detallan:

- **Examen global escrito** (incluye las dos materias): 60%

- **Trabajo grupal** Epidemiología y Enfermedades: 40%

La evaluación del Trabajo Grupal corresponderá al menos a dos profesores/as del Módulo, pudiendo obtener una calificación de 0 a 10.

Para efectuar la media ponderada con el examen y el trabajo grupal, habrá que obtener como nota mínima un 5 sobre 10 en cada uno de ellos.

La copia o plagio manifiesto de cualquier tarea que forme parte de la evaluación supondrá la imposibilidad de superar la asignatura, sometiéndose seguidamente a los procedimientos disciplinarios oportunos. Téngase en cuenta que, de acuerdo con el artículo 13. d) del Estatuto del Estudiante Universitario (RD 1791/2010, de 30 de diciembre), es deber de un estudiante abstenerse en la utilización o cooperación en procedimientos fraudulentos en las pruebas de evaluación, en los trabajos que se realicen o en documentos oficiales de la universidad. Ante prácticas fraudulentas se procederá según lo determinado por el ¿Protocolo de actuación ante prácticas fraudulentas en la Universitat deValència¿ (ACGUV 123/2020): <https://www.uv.es/sgeneral/Protocols/C83sp.pdf>

BIBLIOGRAFIA

Básicas

OMS. Temas de salud. Enfermedades tropicales. _ http://www.who.int/topics/tropical_diseases/es/

OMS. Paludismo. Informe Mundial sobre el Paludismo 2011. _ http://www.who.int/malaria/world_malaria_report_2011/es/index.html

WHO.

Global report. UNAIDS report on the global AIDS epidemic 2010. _ Disponible en: http://www.unaids.org/globalreport/global_report.htm

WHO.

Treatment of Tuberculosis: guidelines for national programmes. Nonserial Publication. WHO. Fourth Edition. Geneva, 2010.

WHO.

Treatment of Tuberculosis: guidelines for national programmes. Nonserial Publication. WHO. Fourth Edition. Geneva, 2010

Hurtado, F. Sexualidad: funcionamiento normal, trastornos y tratamientos. Valencia: Promolibro. 1998.
Masters, W. y Johnson, V. Respuesta sexual humana. B.Aires: Intermédica; 1976

WHO/UNICEF/World Bank.

State of the world's vaccines and immunization. (Ed. en castellano: Vacunas e inmunización: situación mundial).

UNICF/OMS.

Diarrea: por qué se siguen muriendo los niños y qué se puede hacer. 2009.

Disponible en: <http://www.unicef.es/actualidad-documentacion/publicaciones/diarrea-por-que-siguen-muriendo-los-ninos-y-que-se-puede-hacer>

WHO/UNICEF

Tracking Progress on child and maternal nutrition (a survival and development priority). UNICEF. 2009.

Disponible en: http://www.unicef.org/publications/index_51656.html

Ehlers J P, Shah C P (Eds.).

The Wills Eye Manual. Office and Emergency Room. Diagnosis and Treatment of Eye Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. 2008. 5ª ed.

OMS/ILEP.

Guía técnica de rehabilitación comunitaria y lepra: afrontando las necesidades de rehabilitación de las personas afectadas de lepra y promocionando su calidad de vida.

Boletín técnico.

OMS/ILEP. 2007.

Disponible en: http://www.ilep.org.uk/fileadmin/uploads/Documents/Technical_Guides/GUIA_ILEP_del_PDF_FINAL-FINAL_03-2010.pdf

Soriano J M.

Nutrición y cooperación al desarrollo. Universitat de València. 2010.

Complementarias

Panel de expertos de GESIDA y Plan Nacional sobre el Sida.

Prevención de las infecciones oportunistas en pacientes adultos y adolescentes infectados por el VIH en el año 2008.

Enferm Infecc Microbiol Clin. 2008; 26:437-64. Panel de expertos de GESIDA y Plan Nacional sobre el Sida.

Tratamiento de las infecciones oportunistas en pacientes adultos y adolescentes Infectados por el virus de la inmunodeficiencia humana en la era del tratamiento antirretroviral de gran actividad.

Enferm Infecc Microbiol Clin. 2008; 26:356-79.

UNICEF.

Estado Mundial de la infancia 2008. Supervivencia infantil. UNICEF. 2008.

Disponible en: <http://www.unicef.es/actualidad-documentacion/publicaciones/estado-mundial-de-la-infancia-2008-supervivencia-infantil>

OPS/OMS

Estrategias de comunicación para la Salud Integral en la Infancia. Guía metodológica para su desarrollo.

AIEPI--OPS/OMS. 2005.

Macipe R M, Gimeno L A.

Abordaje práctico y manejo de la desnutrición en niños de países en vías de desarrollo y experiencia profesional en un hospital rural de la República Democrática del Congo.

Actividad Dietética. 2009; 13: 17-26.

Singh S N.

Nutrition in emergencies: Issues involved in ensuring proper nutrition in post-chemical, biological, radiological, and nuclear disaster.

J. Pharm. Bioall. Sci. 2010, 2(3): 248-252.